

2019

Závěrečná správa

Investície do Národného projektu
„Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“

Závěrečná správa

**Investície do Národného projektu
„Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“**

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitrik, predseda

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Bratislava, február 2020

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK.....	3
ZOZNAM TABULIEK.....	4
ZOZNAM GRAFOV	4
ZHRNUTIE	5
1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE	7
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	7
3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA.....	7
3.1 MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU	7
3.1.1 Konceptia informatizácie a digitalizácie v rezorte školstva	7
3.1.2 Národný projekt EVSRŠ	7
Rozpočet a čerpanie projektu	8
Implementácia informačného systému	9
Zabezpečenie infraštruktúry projektu.....	9
Merateľné ukazovatele projektu.....	11
Kontrolný systém	11
Udržateľnosť projektu	11
3.2 VYBRANÉ KONTROLOVANÉ ŠKOLY	11
Využívanie HW zariadení.....	11
Využívanie digitálneho vzdelávacieho obsahu.....	12
ODPORÚČANIA	12
4 POSTUP NKÚ SR	12
5 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	12
6 TÍM KONTROLÓROV	13
7 ZÁVER.....	13
KONTAKT	13

ZOZNAM SKRATIEK

SKRATKA SKRÁTENÉ POMENOVANIE	VÝZNAM
Akčný plán	Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019 – 2022
CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky
DEO	digitálny edukačný obsah
DVO	digitálny vzdelávací obsah
ES	elektronické služby
EVS	elektronický vzdelávací systém
EÚ	Európska únia
HW	hardvér
IKT	informačné a komunikačné technológie
IS	informačný systém
IT	informačná technológia
konceptia	Konceptia informatizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020
MF SR	Ministerstvo financií SR
MŠ	materská škola
MŠVVaŠ SR, ministerstvo	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad SR
NP EVSRŠ, projekt	Národný projekt Elektronizácia vzdelávania systému regionálneho školstva, kód OPIS-2013/1.1/70-NP.
NR SR	Národná rada SR
OP	operačný program
OPIS	Operačný program Informatizácia spoločnosti
SOŠ	stredná odborná škola

SŠ	stredná škola
SW	softvér
ŠkVP	Školský vzdelávací program
ŠR	štátny rozpočet
ŠVP	Štátny vzdelávací program
VÚC	Vyšší územný celok
Zákon o správe majetku štátu	Zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov
Zákon o účtovníctve	Zákon č. 431/2004 Z. z. o účtovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
ZŠ	základná škola

ZOZNAM TABULIEK

Rozpočet a čerpanie finančných prostriedkov na jednotlivé aktivity NP (Tab. č. 1).....	8
Evidencia skutočného umiestnenia technických prvkov (Tab. č. 2).....	9

ZOZNAM GRAFOV

Čerpanie finančných prostriedkov na jednotlivé aktivity NP (Graf č. 1).....	8
Regionálna štruktúra cieľovej skupiny škôl projektu (Graf č. 2).....	10

ZHRNUTIE

Digitálne technológie menia náš každodenný život a stali sa jeho neoddeliteľnou súčasťou. Takmer všetky pracovné pozície si vyžadujú určitý stupeň digitálnych zručností. Miestom, kde by sa mala základná digitálna gramotnosť získať, je škola.

Koncepcia informatizácie a digitalizácie rezortu školstva

V súlade s programovým vyhlásením vlády na obdobie rokov 2012 až 2016 bol preto v septembri 2014 vládou schválený dokument „**Koncepcia informatizácie a digitalizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020**“, ktorý predstavoval aktuálnu sedemročnú rezortnú víziu školstva v oblasti informatizácie a digitalizácie. Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že v návrhu rozpočtu SR na roky 2015 až 2017 **neboli na túto oblasť vyčlenené žiadne finančné prostriedky, čo bolo rizikom pre naplnenie cieľov danej koncepcie**. Na druhej strane bolo zistené, že ministerstvo nevypracovalo žiadny dokument, ktorý by rozpracoval koncepciu do konkrétnych aktivít, resp. úloh na dosiahnutie zadaných cieľov. Nebola zrejma ani skutočnosť, či sa ciele uspokojivo naplnili, keďže **ministerstvo koncepciu riadne nevyhodnocovalo**. Problematike informatizácie a digitalizácie školstva nebola venovaná pozornosť ani v programovom vyhlásení vlády na obdobie rokov 2016 až 2020. Digitalizáciou sa začal zaoberať až „Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019 – 2022“, ktorý vláda SR schválila v júli 2019.

Národný projekt EVSRŠ

Východiskom predmetnej koncepcie bol vnútrorezortný materiál z roku 2013. Na jeho základe bol schválený **národný projekt „Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“** v celkovej sume takmer **46 mil. eur** zameraný na vytvorenie funkčného elektronického vzdelávacieho systému. Jeho realizácia na základe uzatvorenej dodávateľskej zmluvy s DWC Slovakia a. s. z hľadiska praktického uplatnenia pozostávala z dvoch samostatných a vzájomne nezávislých častí. **Prvou časťou** bola implementácia IS EVSRŠ a jeho pridružených ES, vrátane vyškolenia vybraných zamestnancov pre vzdelávanie ďalších pedagogických zamestnancov. **Druhou časťou** bolo zriadenie digitálnych tried a ich vybavenie technickými prostriedkami a softvérom, vrátane tvorby časti digitálneho vzdelávacieho obsahu (HW infraštruktúra).

NKÚ SR preveril realizáciu tohto projektu analýzou dokumentácie u prijímateľa NFP, ktorým bolo ministerstvo. Na vybranej vzorke (56 vybraných materských, základných a stredných školách) overil umiestnenie a funkčnosť dodaných zariadení a ich reálne využívanie v školskej praxi.

Kontrolou prvej časti projektu bolo zistené, že

- časť služby tzv. modul pre psychologov aj napriek funkčnosti sa z dôvodu chýbajúcej databázy zákonných zástupcov detí prakticky nevyužíval. Hrozí **riziko neefektívnosti a neúčinnosti vynaloženia finančných prostriedkov vo výške 8,8 mil. eur**, najmä ak problematika ohľadom chýbajúceho registra zákonného zástupcu dieťaťa v rámci SR nebude vyriešená. Ministerstvo dohodlo a uhradilo túto službu **iba za predpokladu**, že údaje zákonného zástupcu budú po realizácii projektu plne k dispozícii, no tieto ani v súčasnosti nie sú.
- Pri vedení výdavkov na elektronické služby **nebolo preukázané vytvorenie samostatnej účtovnej analytickej evidencie**, čím nebolo možné **dodávku jednotlivých elektronických služieb zodpovedne skontrolovať**.

Druhou časťou bolo zriadenie digitálnych tried a ich vybavenie technickými prostriedkami a softvérom, vrátane tvorby časti digitálneho vzdelávacieho obsahu (HW infraštruktúra). Vďaka tomu zapojené školy získali **technickú infraštruktúru – vybavenie jednej alebo dvoch učebni koncovým HW zariadením – interaktívne tabule, notebooky, farebné tlačiarne, tablety a wifi routre**. Do 4 543 škôl bolo dodaných 35 046 týchto zariadení, ktoré boli hradené z prostriedkov kontrolovaného projektu. Podľa zmluvy s DWC Slovakia a. s. boli rovnaké zariadenia dodané (hradené zo ŠR) aj do ďalších škôl vrátane bratislavského kraja. Predmetnou technikou tak bolo vybavených celkom 6 370 škôl, čo sú zhruba všetky školy zaradené v sieti škôl MŠVVaŠ SR (podľa CVTI SR bolo v školskom roku 2013/2014 štatisticky vedených celkom 6 582 škôl). Školám bola technika odovzdaná na základe zmluvy o výpožičke. Na vyučovaní sa využívajú v rôznej miere, vymedzenej určenými pravidlami používania, aj keď obmedzujúcim faktorom je **nízky počet tabletov na triedu** (20 kusov), čo býva zvyčajne menej než počet žiakov na hodine. Kontrolou na školách bolo zároveň zistené, že zabezpečenie technickej údržby zariadení, vrátane nabíjania tabletov, je v rukách pedagógov, čo je časovo náročné a v niektorých prípadoch dosť problematické. S rozširovaním využívania digitálnej techniky a variabilitou zariadení z rôznych projektov je na školách nevyhnutným prijatie odborníka – špecialistu na IKT.

NKÚ SR v rámci tejto časti projektu kriticky hodnotí systém evidencie a ochrany majetku. Kontrolou na školách boli zistené prípady nefunkčnosti zariadení a ich následnej likvidácie, krádeže tohto majetku, plnenia poisťovnej udalosti, o tom však ministerstvo nebolo informované. Zmluvy o výpožičke ani žiadny vnútorný predpis totiž neobsahovali usmernenie, ako nakladať s majetkom štátu v prípade, keď dôjde k strate, odcudzeniu, poškodeniu alebo k zničeniu predmetných zariadení.

Nemenej kriticky hodnotí NKÚ SR tie vládny auditom zistené nedostatky, ktoré sa týkali procesu verejného obstarávania. Z neho totiž vyplýva **nezrovnalosť** (10% finančná oprava) vo výške **4,42 mil. eur**, ktorá priniesla **zvýšené zaťaženie ŠR** z plánovaných 13,29 % na čerpaných 20,54 % z celkovej sumy projektu.

Udržateľnosť projektu a jeho rozvoj

Ďalšie **finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu**, tak ako pri iných projektoch tohto typu, si vyžadujú následné zmluvy. V roku 2017 uzatvorilo ministerstvo na dobu 60 mesiacov s dodávateľom DWC Slovakia, a. s. **zmluvu o poskytovaní servisných služieb na zabezpečenie udržateľnosti IS EVSRŠ** v sume celkom **5,8 mil. eur**.

S finančnými prostriedkami zo štátneho rozpočtu je nutné počítať aj pri udržateľnosti a rozvoji HW infraštruktúry, pretože v novom programovom období nemožno očakávať veľkú podporu v tejto oblasti z fondov EÚ. Pre projekty z OP *Integrovaná infraštruktúra* sú nastavené limity na obnovu zariadení len v rozpätí 15 až 20 % .

NKÚ SR v tejto súvislosti upozorňuje, že ani Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu nemá v plánovaných projektoch riešené zabezpečenie rozvoja hardvérovej infraštruktúry regionálneho školstva. Otvorená tak zostáva zásadná otázka, kedy a z akých zdrojov budú v úplnej, funkčnej a celoplošnej prevádzke regionálnych škôl zariadenia, technológie a napokon aj obsahy digitálneho vzdelávania v takom rozsahu (vrátane financovania údržby a obnovy infraštruktúry a rozvoja obsahov), aby sa digitalizácia v regionálnom školstve mohla považovať za štandardnú súčasť vzdelávania, vedy, výskumu a športu.

Informatizácia a digitalizácia bola predmetom rôznych projektov

NKÚ SR negatívne hodnotí celkovú informatizáciu a digitalizáciu vzdelávania. MŠVVaŠ SR sa s ňou borí už **takmer 20 rokov**, keď sa začali realizovať prvé projekty Milénium a Infovek, ktorých cieľom bolo do piatich rokov vybaviť počítačmi a internetom každú základnú a strednú školu. Kontrakt na Infovek bol predĺžený do druhej fázy (Infovek 2); navyše Úradom pre verejné obstarávanie sankcionovaný pokutami. V roku 2015 ministerstvo vyhlásilo tender pre nový projekt informatizácie škôl Edunet, ktorý mal zabezpečiť dodávateľa telekomunikačných a dátových služieb prostredníctvom virtuálnej privátnej siete s centrálnym prístupom do internetu. Prísľub, že Edunet bude garantovať bezpečné pripojenie k agendovým a vzdelávacím systémom ministerstva sa nenaplnil a v súčasnosti **nemá uspokojivé pripojenie pre digitálny edukačný obsah asi 34% regionálnych škôl**. Vysokorychlostnú dátovú sieť s vysokou dostupnosťou mal priniesť aj národný program „Digitálne učivo na dosah“.

Aj napriek rôznym projektom v tejto oblasti nie je zabezpečená elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva v SR v takej miere, aby bola porovnateľná s priemernou európskou úrovňou.

NKÚ SR odporúča ministrovi školstva predložiť na rokovanie vlády SR návrh na systémové riešenie zabezpečenia komplexnej informatizácie a digitalizácie regionálneho školstva.

1 ÚČEL KONTROLNEJ AKCIE

Informačné a komunikačné technológie sú v súčasnosti dôležitým nástrojom výchovno-vzdelávacieho procesu. Základnú predstavu rozvoja vzdelávania z tohto pohľadu priniesla „Konceptia informatizácie a digitalizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020“ a jedným z projektov v tejto oblasti bol národný projekt „Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“.

Účelom kontroly bolo preveriť prínos projektu pre zabezpečenie digitálneho vzdelávania do regionálneho školstva.

Kontrola bola v rámci kontrolnej akcie vykonaná na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a na vybraných školách predprimárnej, primárnej a sekundárnej úrovne.

Predmetom kontroly bolo preveriť plnenie vybraných cieľov koncepcie a využitie investícií do národného projektu „Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“.

Kontrolovaným obdobím boli roky 2013 (od schválenia projektu) až 2020 (udržateľnosť projektu).

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrolná akcia sa realizovala v súlade so zákonom NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Bola vykonaná ako kontrola súladu s prvkami výkonnosti.

Pri kontrole boli použité príslušné kontrolárske postupy a techniky, najmä preskúmanie relevantných dokladov, pozorovanie, rozhovory, dotazníky a získavanie dokladov a informácií.

Hodnotiacimi kritériami boli všeobecne záväzné právne predpisy, dohodnuté zmluvné podmienky a postupy.

3 ZISTENIA A ODPORÚČANIA

3.1 MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR

3.1.1 Konceptia informatizácie a digitalizácie v rezorte školstva

V súlade s programovým vyhlásením vlády na obdobie 2012 až 2016 bol v septembri 2014 vládou schválený dokument „Konceptia informatizácie a digitalizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020“, ktorý predstavoval aktuálnu sedemročnú rezortnú víziu školstva v oblasti informatizácie a digitalizácie.

Hlavným cieľom koncepcie bolo zadefinovať potreby a aktivity v oblasti informatizácie a digitalizácie rezortu školstva v nasledujúcich rokoch tak, aby inštitúcie spadajúce pod školstvo mohli zvyšovať svoju kvalitu a aby im rezort poskytol adekvátnu podporu.

Očakávaným výsledkom koncepcie bolo zavedenie digitálnych technológií do agend rezortu školstva v takom rozsahu a takým spôsobom, aby sa stali jeho štandardnou súčasťou a aby úroveň vzdelávania bola porovnateľná s úrovňou moderných krajín EÚ.

V návrhu rozpočtu SR na roky 2015 až 2017 neboli na túto oblasť vyčlenené žiadne finančné prostriedky, čo zakladalo riziko nenaplnenia cieľov koncepcie. Kontrolou NKÚ SR nebolo možné preveriť a potvrdiť mieru naplnenia stanovených cieľov, pretože **ministerstvo vybrané ciele koncepcie nevyhodnocovalo**.

Problematike informatizácie a digitalizácie školstva nebola venovaná pozornosť ani v programovom vyhlásení vlády na obdobie rokov 2016 až 2020. Digitalizáciou sa začal zaoberať až „Akčný plán digitálnej transformácie Slovenska na roky 2019 – 2022“, ktorý vláda SR schválila v júli 2019.

3.1.2 Národný projekt EVSRŠ

Východiskom „Konceptie informatizácie a digitalizácie rezortu školstva s výhľadom do roku 2020“ bol vnútrorezortný materiál „DIGIPÉDIA 2020“ z roku 2013. Na jeho základe bol schválený **národný projekt „Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva“**.

Národný projekt EVSRŠ bol realizovaný v rokoch 2013 až 2015 s dobou udržateľnosti do roku 2020. Bol financovaný z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ z Operačného programu Informatizácia spoločnosti.

Hlavným zámerom projektu bola modernizácia vzdelávacieho procesu s cieľom skvalitniť pripravenosť žiakov končiacich predprimárne, primárne a sekundárne vzdelávanie. Prevažná väčšina používaného vybavenia z oblasti IKT na školách však bola morálne zastaraná a veľmi ťažko použiteľná na digitálne vzdelávanie. Preto bolo úspešné naplnenie zámeru

projektu podmienené nákupom a poskytnutím moderných digitálnych učebných pomôcok a koncových zariadení umožňujúcich digitálne vzdelávanie (interaktívne tabule, výukové dotykové tablety a iné) a zabezpečením digitálneho učiva prispôbeného pre koncové zariadenia.

Rozpočet a čerpanie projektu

Rozpočet oprávnených výdavkov projektu podľa zmluvy o NFP bol v sume 45 932 801,30 eur. Bol tvorený prostriedkami EÚ a štátneho rozpočtu v pomere: EÚ 75,31 %, ŠR 13,29 % a PRO RATA 11,40 %. Prijímateľom NFP bolo ministerstvo. Finančné prostriedky boli poskytnuté na jednotlivé aktivity v rámci hlavných a podporných aktivít. Z celkovej sumy rozpočtu projektu nebolo vyčerpaných iba 12 tis. eur, čo dokumentuje nasledovná tabuľka:

Rozpočet a čerpanie finančných prostriedkov na jednotlivé aktivity NP (v eurách)

Tab. č. 1

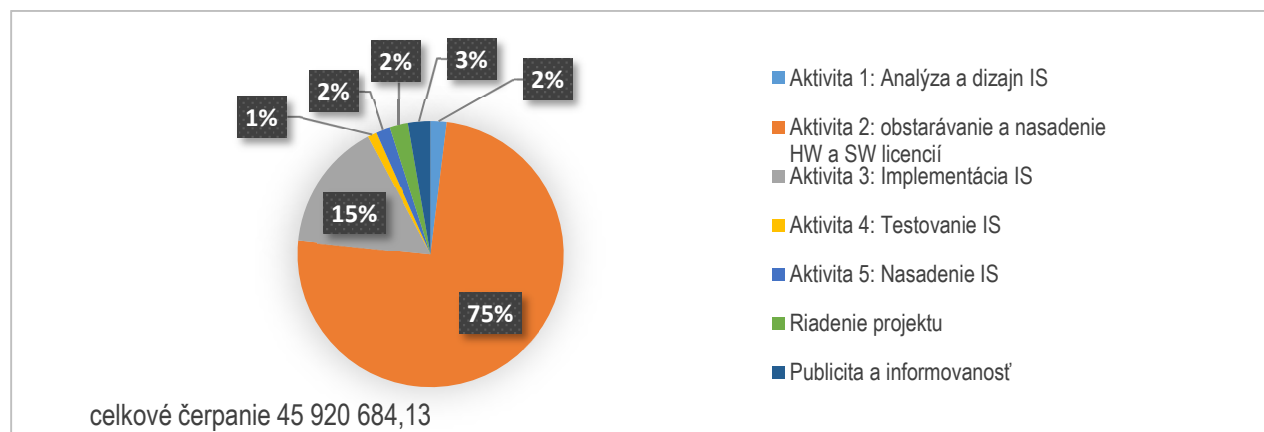
Aktivita	Plán	Skutočnosť	Rozdiel
Hlavné aktivity			
Aktivita 1: Analýza a dizajn IS	900 000,00	900 000,00	
Aktivita 2: Obstaranie a nasadenie HW a SW licencií	34 282 332,00	34 282 332,00	
Aktivita 3: Implementácia IS	7 181 100,00	7 174 800,00	-6 300,00
Aktivita 4: Testovanie IS	495 000,00	795 000,00	
Aktivita 5: Nasadenie IS	788 400,00	788 400,00	
Podporné aktivity			
Aktivita 6: Riadenie projektu	1 027 453,77	1 024 271,40	-3 182,37
Aktivita 7: Publicita a informovanosť	1 258 515,53	1 255 880,73	-2 634,80
Spolu:	45 932 801,30	45 920 684,13	-12 117,17

Zdroj: Záverečná monitorovacia správa MŠVVaŠ SR

Najvyšší podiel z čerpanej sumy tvorilo obstaranie a nasadenie koncových technických prvkov HW a licencií SW pre sprístupnenie ŠVP a DEO. Percentuálny podiel čerpanej sumy podľa jednotlivých aktivít z celkovej sumy vynaloženej na projekt je zobrazený v grafe:

Čerpanie finančných prostriedkov na jednotlivé aktivity NP (v %)

Graf č. 1

Zdroj: z podkladov MŠVVaŠ SR

Projekt bol realizovaný na základe uzatvorenej dodávateľskej zmluvy s DWC Slovakia a.s. a z hľadiska praktického uplatnenia pozostával z dvoch samostatných a vzájomne nezávislých častí:

1. **implementácie informačného systému EVSRŠ** s jeho pridruženými elektronickými službami vrátane vyškolenia vybraných zamestnancov pre vzdelávanie ďalších pedagogických zamestnancov,
2. **zriadenie digitálnych učební** a ich vybavenie technickými prostriedkami a softvérom, vrátane tvorby časti digitálneho vzdelávacieho obsahu (HW infraštruktúra).

Implementácia informačného systému

Na prvú časť „Implementácia informačného systému EVSRŠ s jeho pridruženými elektronickými službami“ bolo vynaložených viac ako **17 mil. eur**. Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že ministerstvo pri vedení výdavkov na tieto služby **nevytvorilo samostatnú účtovnú analytickú evidenciu**, čím nebolo možné dodávku jednotlivých elektronických služieb zodpovedne skontrolovať. Výdavky na jednotlivé aplikačné elektronické služby boli určené iba podielom celkovej sumy a počtom (osem) dodaných elektronických služieb.

V rámci tejto časti projektu boli vynaložené finančné prostriedky aj na sprístupňovanie nástrojov školskej pripravenosti t. j. model pre psychológov v sume vyše **8,8 mil. eur**. **V tejto súvislosti bolo zistené, že napriek tomu, že modul je funkčný, prakticky sa nevyužíva**. Prekážkou k využívaniu je nemožnosť overenia zákonného zástupcu dieťaťa z dôvodu neexistencie registra s takouto informáciou. Ministerstvo dohodlo a uhradilo túto službu **iba za predpokladu**, že údaje zákonného zástupcu budú po realizácii projektu plne k dispozícii. **Ani v súčasnosti však nie je jasné, či v dohľadnej dobe bude možné príslušné údaje overovať a uhradenú službu tak v plnom rozsahu využívať**, čím hrozí riziko neefektívneho a neúčinného vynaloženia finančných prostriedkov.

NKÚ SR zároveň upozorňuje, že aj napriek implementácii IS regionálne školstvo zatiaľ nemá povinnosť tvorby ŠKVP pomocou IS EVSRŠ. Podľa vyjadrenia MŠVVaŠ SR, pripravuje sa novela zákona o výchove a vzdelávaní (školský zákon). Cieľom úpravy legislatívy bude pre všetky školy, ktoré disponujú internetovým pripojením, povinnosť vytvorenia školského vzdelávacieho programu v editore z NP EVSRŠ.

Zabezpečenie infraštruktúry projektu

Z projektu boli obstarané koncové zariadenia HW infraštruktúry. Ich dodanie vrátane inštalácie stálo **25,71 mil. eur**, teda takmer **56 % z celkovo čerpaných výdavkov**. Do projektu bolo zapojených **4 543 škôl**, ktoré získali **interaktívne tablety, notebooky, farebné tlačiarne, tablety a wifi routery** podľa nasledovného prehľadu:

Evidencia skutočného umiestnenia technických prvkov (počet v ks)

Tab. č.2

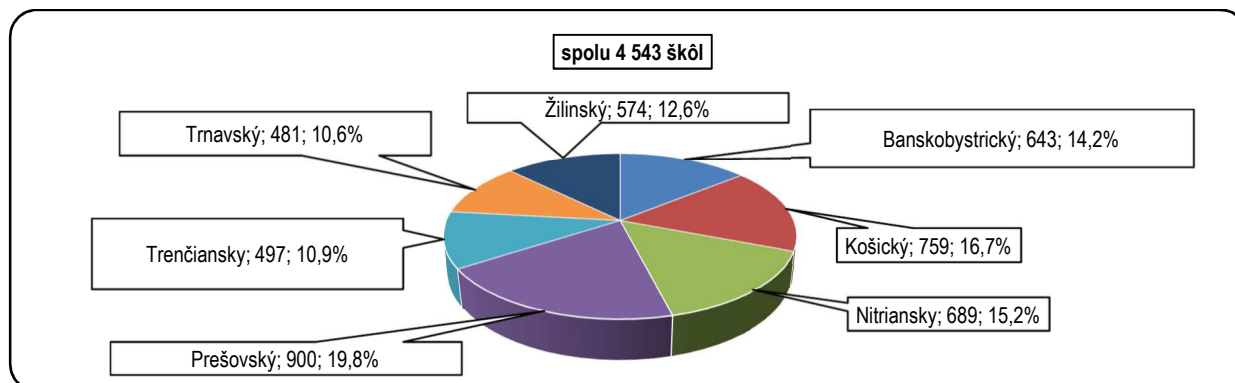
	škola	iTabuľa	notebook	tlačiareň	tablet	Wifi router	celkom
Technické zariadenia	MŠ	2 686	2 686	2 686	0	0	8 058
	SŠ	772	772	0	6 570	329	8 443
	ZŠ	2 211	2 211	0	13 390	670	18 482
	spolu školy	5 669	5 669	2 686	19 960	999	34 983

Zdroj: podklady MŠVVaŠ SR

V čase prípravy zmluvy o NFP výberovými kritériami selekcie škôl boli:

- technické kritériá - prístup školy na internet (rýchlosť pripojenia) a kapacitné a technické možnosti vytvorenia špeciálnej digitálnej triedy v rámci školy,
- personálno-organizačné kritériá - počet hodín využitia zriadenej digitálnej triedy týždenne a potvrdenie školy, že nie je na zozname škôl, ktoré budú zaradené do procesu optimalizácie siete regionálneho školstva,
- geografické kritérium proporcionálneho zastúpenia škôl všetkých krajov SR.

Na základe splnených podmienok cieľovú skupinu škôl zaradených do projektu podľa regionálnej štruktúry zobrazuje nasledovný graf:

Zdroj: Podklady MŠVVaŠ SR

Podľa zmluvy s DWC boli rovnaké zariadenia dodané aj do ďalších škôl vrátane bratislavského kraja. Tie boli hrazené zo štátneho rozpočtu. V rámci predmetnej zmluvy tak boli dodané zariadenia do 6 370 škôl (v rámci bratislavského kraja to bolo 559 škôl), čo sú zhruba všetky školy zaradené v sieti škôl MŠVVaŠ SR (podľa štatistiky z CVTI bolo v školskom roku 2013/2014 vedených celkom 6 582 škôl).

Zariadenia uvedené v tabuľke č. 2 boli školám distribuované na základe zmlúv o výpožičke. Zmluvami sa školy zaviazali užívať zariadenia riadne a v súlade s účelom, chrániť ich pred poškodením, stratou alebo zničením, zabezpečiť jeho poistenie a vyčleniť osobitné priestory pre využívanie (digitálnu učebňu).

Zmluva však neobsahovala usmernenie, ako nakladať s majetkom štátu v prípade, keď dôjde k strate, odcudzeniu, poškodeniu alebo zničeniu tohto majetku, ktorý majú školy vo výpožičke. Neobsahovala ani sankcie za nezabezpečenie daných podmienok. Ministerstvo nevydalo žiadne usmernenie, ani iný vnútorný predpis pre prípad týchto a iných nepredvídaných udalostí. Kontrolóri NKÚ SR pritom pri kontrolách vybraných škôl zistili napríklad:

- likvidáciu nefunkčných zariadení, ktoré užívatelia nahradili novými zariadeniami bez toho, aby o tom informovali ministerstvo,
- prípad odcudzenia zariadení, pričom poistné plnenie škody nezaslali ministerstvu,
- alebo naopak neuplatnenie si poistného plnenia za odcudzené zariadenie.

NKÚ SR preto konštatuje, že ministerstvo nevyužilo všetky právne prostriedky na ochranu majetku štátu podľa zákona o správe majetku štátu.

V roku 2016 bola vykonaná inventarizácia tohto majetku. Ministerstvo zaslalo na školy list s výzvou na vykonanie fyzickej inventúry a zaslanie vyplneného a štatutárom potvrdeného súpisu majetku ministerstvu. Väčšina škôl si túto povinnosť splnila, ale boli aj také, ktoré na výzvu nereagovali, prípadne uviedli, že žiadna technika im z ministerstva z projektu nebola dodaná. Na základe uvedeného **inventarizácia majetku štátu tak nebola vykonaná v súlade so zákonom o účtovníctve a účtovníctvo v tejto časti majetku nebolo preukázateľné.**

Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že v informačnom systéme ministerstva SAP je v porovnaní so skutočnosťou evidovaných o 64 ks tejto techniky (v celkovej sume 47 534 eur) viac. Ministerstvo nepredložilo adekvátne doklady k umiestneniu týchto zariadení. Vo svojom písomnom vyjadrení sa odvolalo na existenciu zmlúv o výpožičke, ktoré však do ukončenia kontroly nepredložilo. Okrem toho sa odvolalo aj na skutočnosť, že HW zariadenia boli používané aj pri školeniach, ktoré zabezpečoval partner projektu a nevedol o ich používaní žiadnu evidenciu.

Nevysvetlenie rozdielu medzi účtovnou evidenciou majetku a evidenciou o skutočnom rozmiestnení majetku v rámci projektu zo strany ministerstva preukázalo neprehľadnosť a nepresnosť evidencie o majetku nadobudnutom v rámci zmluvy o NFP, čím bol porušený zákon o účtovníctve a zákon o správe majetku štátu.

Merateľné ukazovatele projektu

Ciele projektu vychádzali z koncepcie a na ich plnenie boli stanovené merateľné ukazovatele tak výsledku ako aj dopadu. **Obsah stanovených merateľných ukazovateľov bol totožný s náplňou jednotlivých aktivít.** Ukončením a splnením aktivít projektu sa splnenými stali aj merateľné ukazovatele, ktoré ministerstvo monitorovalo, vyhodnocovalo a naplnilo (7 priebežných, 1 záverečná, 1 následná monitorovacia správa). **NKÚ SR považuje ich monitoring a vyhodnocovanie za formálne.**

Kontrolný systém

Podľa predloženej dokumentácie bol projekt v roku 2014 a 2015 kontrolovaný MF SR - kontrolami na mieste. V roku 2014 bol vykonaný aj vládny audit, ktorým bolo zistené porušenie zákona o verejnom obstarávaní. Z tohto zistenia vyplynula nezrovnalosť (10% finančná oprava), ktorá dosiahla výšku **4,42 mil. eur a priniesla zvýšené zaťaženie ŠR** z plánovaných 13,29 % na čerpaných 20,54 % z celkovej sumy projektu.

Udržateľnosť projektu

Po skončení realizácie projektu MŠVVaŠ SR uzatvorilo v roku 2017 s dodávateľom DWC Slovakia, a. s. **zmluvu o poskytovaní servisných služieb na zabezpečenie udržateľnosti IS EVSRŠ** v sume celkom **5, 8 mil. eur.** Zmluva bola uzatvorená na dobu určitú, a to 60 mesiacov odo dňa jej účinnosti, t. j. do 17.7.2022, maximálne však do vyčerpania celkového finančného limitu. **Zmluva je financovaná zo štátneho rozpočtu.**

3.2 VYBRANÉ KONTROLOVANÉ ŠKOLY

Počas kontrolnej akcie kontrolóri NKÚ SR navštívili 56 škôl (14 MŠ, 16 ZŠ, 15 SOŠ, 11 gymnázií) na celom území Slovenska a okrem preverenia prevádzky digitálnych tried vykonali aj zber údajov do dotazníka o stave zariadení a o reálnej využiteľnosti DVO na vyučovaní.

Využívanie HW zariadení

Z kontroly na vybraných školách **vyplynulo, že najlepšie využitie z dodaných zariadení má interaktívna tabuľa**, ku ktorej patrí **notebook**. Využívanie dodanej hardvérovej techniky vyhodnotili kontrolované školy najčastejšie ako dostatočné, niekedy až s maximálnou mierou spokojnosti s výnimkou prípadov ich poruchovosti alebo ťažkostí s nedostatočným výkonom internetového pripojenia.

Ako nevýhodné boli vyhodnotené **podmienky umiestnenia zariadení v jednej učebni (digitálna trieda)** a podmienka nemožnosti prenášať ich do iných učební. Ďalším **obmedzujúcim faktorom využívania techniky je nízky počet tabletov na triedu – 20 kusov**, čo je zvyčajne menej než počet žiakov na hodine. Preto sú tablety v niektorých školách prednostne využívané pri výučbe cudzích jazykov, keď sa triedy delia na dve menšie skupiny. Viacerí respondenti dotazníkového zisťovania zastupujúci gymnázia sa zhodli v tom, **že interaktívna tabuľa sa im javí výhodnejšia pre ZŠ než pre SŠ a to najmä z dôvodu chýbajúceho softvéru.**

Ďalším zreteľom pre vyhodnotenie využívania zariadení viazaných na umiestnenie v jednej miestnosti je aj veľkosť škôl, resp. počet tried v škole, a s tým súvisiaca relatívna obmedzenosť pravidelnej a častej školskej práce v digitálnej učebni pre všetky ročníky či školské triedy. Umiestnenie zariadení do konkrétneho priestoru bolo na rozhodnutí škôl, zvyčajne to bola odborná učebňa jazykov či iných predmetov, kmeňová trieda na prvom stupni či iné riešenie.

K viacerým podmieneným obmedzeniam vyplývajúcim z opatrení na zaistenie bezpečnosti poskytnutej techniky je aj banálny, no predsa relevantný dôvod – **hľadisko bezpečnosti a komfortu školského prostredia pre žiakov.** Ak majú žiaci z prvého stupňa využívať fixný priestor digitálnej učebne umiestenej na 2. stupni, kde sú triedy vybavené väčším nábytkom, resp. stoličkami (a taktiež to platí naopak, ak by žiaci vyšších ročníkov mali sedieť v laviciach pre začínajúcich školákov a na ich malých stoličkách), **znamená to neprípustný diskomfort.**

Zabezpečenie technickej údržby zariadení, vrátane nabíjania tabletov, je v rukách pedagógov. Hodnotia ho ako **časovo náročné, a teda zaťažujúce.** So zvyšujúcim sa počtom a variabilitou zariadení sa stáva ich údržba problémom v tých školách, kde nemajú **technika – špecialistu na IKT.** Učitelia upozorňujú, že s rozširovaním využívania digitálnej techniky naprieč celým vyučovaním je prijatie takéhoto odborníka nevyhnutné. Upozorňujú aj na to, že tablety dodané a používané

z projektu sú v súčasnej dobe po záruke, a aj keď sú funkčné, **zaošávajú za novšími tabletmi z dodávok z iných projektov**, resp. vybavenia školy.

Využívanie dodanej techniky v nadväznosti na **ponuku digitálnych vzdelávacích obsahov** na jednotlivé vyučovacie predmety či tematické okruhy je podmienené hodnotením učiteľov, **či sú obsahy učiva adekvátne pre daný stupeň, či spĺňajú rozsah a kvalitu spracovanej učebnej látky**, či korešpondujú s konceptom vzdelávania. V podstatnej miere sa technika využíva ako médium pre sprostredkovanie obsahov aj z iných zdrojov, a to nielen z portálu, ktoré garantuje ministerstvo.

Využívanie digitálneho vzdelávacieho obsahu

Využívanie DVO, naprieč všetkými stupňami vzdelávania a na jednotlivých predmetoch, nemožno zovšeobecniť. Príklad využívania DVO na predmetoch geografia a dejepis ukázal, že niektorým školám jeho ponuka vyhovuje vo veľkej miere, v inej škole nie. **Nemožno exaktne vyjadriť podiel využívania DVO oproti iným zdrojom – či už z voľne dostupných, alebo aj z platených portálov**, ktoré využívajú jednotliví učitelia (sú medzi nimi aj tie, ktoré odporúča ministerstvo). Niektoré školy, najmä však **pedagógovia si vytvárajú vlastný vzdelávací obsah v súlade so ŠKVP, resp. kolegiálne zdieľajú obsahy, a to nielen ako kolegovia, pomáhajú si aj školy navzájom.** Ponúkané obsahy niektoré školy hodnotili ako dostačujúce, iné boli v hodnotení značne kritické. **Často sa opakovala požiadavka na aktualizáciu obsahov.** Napríklad portál Digiškola nebol aktualizovaný od februára 2016. Z dotazníkov vyplynulo, že **chýba špecializovaný digitálny obsah na odborné predmety SOŠ.**

Prekážkou využívania DVO je, podľa škôl, aj zdĺhavý spôsob prihlásenia sa do portálu na získanie prístupu k funkcionalitám a k digitálnemu vzdelávaciemu obsahu. Prihlasovanie cez autentifikačnú službu ministerstva je užívateľsky nekomfortné. Navyše, aj na konci druhej dekády 21. storočia je veľká skupina starších pedagógov, ktorí nemajú dostatočné vedomosti alebo zručnosti pre integrálne využívanie IKT vo vyučovaní.

Školenie pedagogických zamestnancov bolo hodnotené prevažne ako nedostatočné – vyskytli sa aj školy, z ktorých ani jeden zástupca neabsolvoval školenie, prípadne len školenie vo forme inštruktáže ako ovládať dodanú techniku, či len inštruktážou z poskytnutého návodu. Získané informácie mal zúčastnený učiteľ odovzdať kolegom. Učitelia mali prospech aj zo svojich už dovedty nadobudnutých zručností v praxi alebo zo školení pri iných príležitostiach.

Ohlasy z dotazníkového zisťovania pripomenuli, že vo vyučovacom procese naďalej zostáva nezastupiteľná interakcia učiteľa so žiakmi. Školy avizovali, že využívanie zariadení by sa zlepšilo poskytnutím kvalitnejšieho edukačného softvéru bez nutnosti použitia ďalších zariadení, poskytnutím pracovných zošitov a všetkých oficiálne schválených učebníc v digitálnej podobe, zapracovaním interaktívneho vzdelávania do učebných osnov a získaním väčších zručností učiteľov pri práci s IT technikou.

ODPORÚČANIA

NKÚ SR odporúča ministerstvu:

- **vypracovať a predložiť na rokovanie vlády SR návrh systémového riešenia vrátane financovania zabezpečujúci komplexnú informatizáciu a digitalizáciu regionálneho školstva.**

4 POSTUP NKÚ SR

NKÚ SR zašle záverečnú správu ministrovi školstva, vedy, výskumu a športu SR, predsedovi Výboru NR SR pre financie a rozpočet, Výboru NR SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport.

5 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Kontrolóri NKÚ SR počas výkonu kontroly aktívne komunikovali s kontrolovanými subjektmi o kontrolných zisteniach a odporúčaníach na zlepšenie existujúceho stavu.

Protokoly o výsledku kontroly dostali kontrolované subjekty na oboznámenie sa s obsahom a na prípadné vznesenie námietok voči pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení. K zisteniam v protokoloch o výsledku kontroly neboli uplatnené námietky, ktoré by menili kontrolné zistenia uvedené v protokoloch.

Pri prerokovaní protokolov o výsledku kontroly NKÚ SR uložil štatutárnym orgánom kontrolovaných subjektov prijať opatrenia na odstránenie kontrolou zistených nedostatkov a v určenom termíne predložiť správu o ich plnení, resp. splnení. Plnenie prijatých opatrení bude NKÚ SR monitorovať.

6 TÍM KONTROLÓROV

Kontrolu na MŠVVaŠ SR vykonali traja kontrolóri z oddelenia odvetví rozvoja z ústredia NKÚ SR. Z tohto oddelenia bola aj vedúca kontrolnej akcie, ktorá má skúsenosti s vedením rozsiahlejších kontrolných akcií. Z expositúr NKÚ SR vykonalo kontrolu na školách 25 kontrolórov, rešpektujúc lokalizáciu kontrolovaných subjektov v regióne. Vedúcimi a členmi kontrolných skupín boli skúsení zamestnanci s dlhoročnou odbornou praxou.

7 ZÁVER

Národný projekt Elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva priniesol pre rozvoj digitálneho vzdelávania hlavne hardvérovú infraštruktúru – jednorazové vybavenie digitálnych učební, na ktoré bola použitá viac než polovica schválených finančných prostriedkov. Udržateľnosť projektu v tejto oblasti ako aj jej ďalší rozvoj po uplynutí doby udržateľnosti je značne riziková.

Podporu rozvoja hardvérovej infraštruktúry regionálneho školstva neobsahujú budúce projekty Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu a veľkú podporu nemožno očakávať ani z finančných prostriedkov EÚ v rámci nového programového obdobia. **Ďalšie financovanie prevádzky zariadení, ich obnovy a rozvoja bude zrejme na pleciach zriaďovateľov škôl, ktorými sú obce, mestá alebo VÚC, resp. tu zostáva otvorená otázka, kedy a z akých zdrojov bude táto oblasť financovaná.**

DEO nebol v rámci projektu vytvorený v celom rozsahu. V rámci projektu bolo konvertovaných 250 vybraných lekcii digitálnych vzdelávacích materiálov. Previazanie vytvorených školských vzdelávacích programov na manažovanie vyučovania jednotlivých vzdelávacích oblastí a prípravu učiteľov na jednotlivé hodiny bude podľa vyjadrenia ministerstva realizované až v rámci rozširovania funkčnosti informačného systému. Informačný systém bude prepojený s Centrálnym úložiskom digitálneho edukačného obsahu.

Navyše, brzdou všeobecného rozšírenia elektronizácie do každodenného života spoločnosti, vrátane školskej prevádzky, je nedostatočná dostupnosť, resp. stále nízka rýchlosť internetu v niektorých regiónoch, napriek prísľubu vlády zaviesť vysokorýchlostný internet do každej obce do roku 2020. **Na sklonku roka 2019 nemá uspokojivé internetové pripojenie až 34 % regionálnych škôl.** Za posledných 20 rokov pritom boli uhradené nemalé finančné prostriedky za rôzne projekty (Infovek, Edunet, Digitálne učivo na dosah) zamerané na internetové pripojenia a informatizáciu v regionálnom školstve. Aj napriek tomu nie je zabezpečená elektronizácia vzdelávacieho systému regionálneho školstva v SR na prijateľnej úrovni.

Zatiaľ len prísľubom riešení pre nasledujúce obdobie je *Stratégia digitálnej transformácie Slovenska 2030* a z nej vyplývajúci akčný plán, ktorý schválila vláda SR v júli 2019. Neobsahuje však riešenie financovania hardvérovej bázy vo vybavení regionálnych škôl.

Ak majú byť naplnené ciele modernej školy v digitálnej ére – počnúc obsahovou prípravou učiteľa na vyučovanie, pri výučbe v interakcii učiteľ-žiak až po samostatnú prácu žiaka vrátane domácej prípravy (aj za účasti rodiča) – musí byť HW báza spoľahlivá, SW báza užívateľsky priateľská a aktuálna. Splnenie týchto podmienok je základným a kľúčovým predpokladom pre využívanie a rozvoj obsahovej náplne digitálnej školy, ktorá by mala byť integrálnou súčasťou postmiléniovej generácie.

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad SR
Priemyselná 2
824 73 Bratislava
☎ +421 2 501 14 911
✉ info@nku.gov.sk

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
Stromová 1
831 01 Bratislava
☎ +421 2/59 374 111
✉ info@minedu.sk